

ПРВ ДЕЛ

ЦАРИНСКАТА УПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ФОРМИТЕ НА ТРАНСНАЦИОНАЛНИОТ КРИМИНАЛИТЕТ

1. ВОВЕД

Криминалитетот како вечна и неодминлива општествена појава наметнува посебен интерес како на општеството, така и на научната јавност. Секое општество за себе бара начини, методи и средства како да се справи со оваа изразено општествено штетна појава. Но, покрај "вечниот криминалитет", повеќе или помалку познат по својата етиологија и феноменологија, последните децении од минатиот век и почетокот на новиот милениум наметнаа нови форми на криминалитет кои ги надминаа националните рамки. Сето тоа ги алармира сите национални антикриминални механизми дека тие сами за себе не се доволни за борба со новите предизвици и дека е потребна меѓународна стратегија, организација и легислатива за спречување или барем ставање во подносливи рамки на овој нов вид општествено зло.

За жал, овој вид криминалитет не ја одмина ниту царинската област кои Царината воопшто и нејзините извршители-царинските работници, ги стави во улога многу повеќе да му посветуваат внимание на овој феномен одколку досегашните "нормални" активности. Досегашните нивни активности на царинење на стока и спречувањето на криумчарењето на стока веќе стануваат рутинска работа во споредба со новата улога во реагирањето на криминалитетот кој се протега многу пошироко од националните граници омеѓени со царинската линија и претставува транснационална активност на мултинационално организирани криминални организации.

Проблемот на овој вид на криминалитет изразен особено низ трговијата со луѓе, криминалот во областа на интелектуалната сопственост, пренесувањето на нуклеарни материи, транзитот на луѓе и материјали за терористички активности и сл. особено е изразен во енормните заработувачки на меѓународните криминални организации, а тоа значи дека тие организации

се криминално компонирани на најсофистицирани начини и со најсофистицирани методи, опрема средства, позиции на актерите итн.

Токму овие состојби го предизвикаа нашиот интерес за проучување на оваа проблематика, која се надеваме ќе даде свој придонес во проникнување на етиолошко-феноменолошките карактеристики на овој криминалитет, како и дека ќе даде одговор на повеќе прашања кои се уште енигматични и недоволно истражени.

Докторската дисертација со наслов: “Царинската управа на Република Македонија и формите на транснационалниот криминалитет” е резултат на повеќегодишен интерес на теоретско-практичен план на авторот во областа на царинскиот криминалитет, со посебен интерес кон новите и најтешки форми на транснационалниот царински криминалитет. Разработката на истите е финансирана врз податоци од периодот по осамостојувањето на Република Македонија до денес врз домашни, меѓународни и компаративни емпириски показатели.

Севкупната проблематика на трудот се обработува во 11 глави во кои централно место ќе заземат новите форми на царинскиот криминалитет, како што се трговијата со луѓе (нормално со појавните облици во неа), злоупотребата на интелектуалната сопственост, тероризмот со сите негови последици и други форми на овој вид на криминал, трговијата со психотропни супстанции и сл.

Друга централна тема на трудот претставува разработка на позицијата на Царинската управа на Република Македонија како сегмент во борбата против организираниот транснационален криминалитет, а особено барање и давање на одговори на прашањата може ли таа да одговори на овие предизвици, во која позиција се наоѓа денес истата и што се уште треба да преземе за да биде на ниво на задачата која и е определена со Законот за царинската управа и Законот за кривичната постапка.

Мотивот за изработка на тема со ваква содржина е повеќе од очигледен. Борбата со криминалитетот во светот и кај нас е едно од првостепените прашања бидејќи неговите последици имаат несогледливи последици врз економскиот и политичкиот систем, врз остварувањето и заштитата на правата

и слободите на човекот. Улогата на Царината во системот на заштита спаѓа во неколкуте столбови на заштита бидејќи сите противправни поведенија се реализираат преку царинската линија чија контрола заедно со пограничната полиција и службите за безбедност и припаѓа токму на неа. Макар и минимален наш придонес кон подобрување на овој дел на заштитата ќе го сметаме за голем успех.

Сметаме дека темата на трудот ќе предизвика или барем иницира интерес кај сите субјекти од стручната и научната јавност, а особено кај Царинската управа, за која сметаме дека голем дел од сознанијата до кои дојдовме во истражувањата и заокружениот труд ќе и помогнат во натамошна организациска, стручна и дејствувачка поставеност во реакцијата на оваа сериозно негативна појава во севкупната светска заедница.

Истражувањето за темата на трудот се потпираше на теоретско методолошки пристап во кој јасно беа утврдени предметот на истражување, целите и задачите, примената на методските принципи и методите на истражување, како и очекуваните резултати од истражувањето. Предметот на истражување е утврден низ местото и улогата на Царината во борбата со организираниот криминал со посебна нагласка на транснационалниот криминалитет, особено низ барање на одговор дали вака поставена Царинска управа на Република Македонија на легислативен, стручен и организационен план е спремна да се носи со предизвиците кои тој ги наметнува.

Целиот труд е осмислен и конципиран со цел да се даде барем минимум одговор на прашањата на законитостите кои владеат во криминалните организации кои се занимаваат со наведените форми на транснационален криминалитет, етиологијата на тој криминалитет, со единствена цел на причините да се дејствува со мерки кои истите ќе ги елиминираат или барем ублажат и улогата на царината во целата таа борба, нејзиното содејство со другите органи и организации, резултатите кои ги постигнува во компарација со оние што општеството и меѓународната заедница ги очекува од неа.